

Problem 1.

Cząstki naładowane przechodząc przez materię tracą energię kinetyczną głównie przez jonizację i wzbudzenia. Straty te są opisywane przybliżonymi równaniami w zależności od tego, czy cząstka jest lekka, czy ciężka.

Wykonaj obliczenia:

- maksymalnej energii, jaką może przekazać elektronowi relatywistyczny: i) elektron, ii) proton o pędzie p .
- Porównaj wynik do otrzymanego z zależności przybliżonej: $E_{kin}^{max} \approx 2m_e c^2 \beta^2 \gamma^2$ lub $E_{kin}^{max} \approx \frac{p^2}{\gamma m_0 + m_0^2 / 2m_e}$

Rozwiązanie można przedstawić również np. w formie Jupyter Notebooka, podstawiając różne masy cząstek padających. Można również pokazać zależność od pędu.

Problem 2.

Policzyć energię straconą przez ciężką naładowaną cząstkę, która oddziałuje elektromagnetycznie z atomowym elektronem. Proszę wykonać obliczenia w sposób klasyczny, wyrażając wynik poprzez minimalny i maksymalny parametr zderzenia.

Problem 3.

Policzyć drogę, jaką przebędą do rozpadu wysokoenergetyczny pion i mion w atmosferze. Jak zmieniają się losy tych cząstek, gdy znajdują się w detektorze o gęstym ośrodku?

Problem 4.

Policzyć energię neutronu w rozpadzie beta. Proszę przedyskutować przekrój czynny na oddziaływanie neutronów i wpływ tego na detekcję neutronów.

Problem 5.

Jaki jest związek pomiędzy przekrojem czynnym a średnią drogą swobodną? Policz przykład.

Problem 6.

Rozpatrz dwa protony o tej samej energii kinetycznej zbliżające się do siebie po prostym torze. Protony są odpychane siłą kulombowską i zbliżyły się do siebie na minimalną odległość (DOCA) na 2×10^{-10} m. Jaka jest energia tych protonów?

Problem 7.

Ile potrzeba cząstek α , aby energia zdeponowana w ośrodku wynosiła 1 J?

Problem 8.

Sygnal ma rozkład Poissona o średniej 16. Policz prawdopodobieństwo wystąpienia 12, 16, 20 zliczeń. Porównaj wynik dla rozkładu Gaussa o średniej 16 i odchyleniu standardowym 4.

Problem 9.

Rozpatrzmy rozpad naładowanego pionu: $\pi^+ \rightarrow \mu^+ \nu_\mu$. Jaka jest energia kinetyczna wyprodukowanego mionu? Jaki jest jego zasięg w ciekłym wodrze (przyjając gęstość ciekłego wodoru: $\rho = 0.07 \text{ g/cm}^3$).

Problem 10.

Cząstki α o energii kinetycznej $E_{kin}^{(i)} = 5 \text{ MeV}$ przechodzą przez ciekłą folię miedzaną o grubości $5 \mu\text{m}$. Wyznacz:

- stratę jonizacyjną w folii,
- końcową energię kinetyczną cząstek $E_{kin}^{(f)}$
- czas zatrzymania tej cząstki.

Problem 11.

Mion o energii $E_\mu = 100 \text{ GeV}$ przechodzi przez warstwę żelaza o grubości $L = 3 \text{ m}$. Jaki jest dominujący mechanizm straty energii dla tego mionu? Ile wyniesie średnia strata energii mionu?

Problem 12.

Proszę policzyć *mass collision stopping power* w wodzie dla protonów o energii 0.5 MeV oraz ich czas zatrzymania.

Problem 13.

Jaką energię będą miały 5 MeV-owe protony po przejściu $100 \mu\text{m}$ krzemu? A 5 GeV-owe?

Problem 14.

Elektron o energii początkowej 2 GeV przechodzi przez 10 cm wody o długości radiacyjnej 36.1 cm. Oblicz jego końcową energię. A jaka będzie ta energia w przypadku mionu?

Problem 15.

Używając diagramu z końca dokumentu oszacuj, ile wynosi czas zatrzymania elektronu o energii 0.1 MeV oraz 0.5 MeV w:

- wodzie
- powietrzu

Problem 16.

Proszę pokazać, że foton nie może przekazać całej swojej energii do elektronu w zderzeniu Comptonowskim

Problem 17.

Proszę policzyć jaką energię ma 1 MeV-owy foton po rozproszeniu Comptonowskim o 90° .

Problem 18.

Wielokrotne rozpraszanie (ang. multiple scattering) związane jest z oddziaływaniem cząstek naładowanych z jądrami atomowymi materiału, który penetrują. Podczas tych oddziaływań, z uwagi na znaczną różnicę w masie, cząstki nie tracą energii, lecz zmieniają pęd. Proszę obliczyć maksymalny przekaz pędu przy zderzeniu ciężkiej cząstki z elektronem.

Problem 19.

Średni kąt rozproszenia elektronów w emulsji o grubości 500 μm wynosi $\sqrt{\langle\theta^2\rangle} = 5^\circ$. Wyznacz pęd elektronów, długość radiacyjna emulsji wynosi $X_0 = 5 \text{ cm}$.

Problem 20.

Policz rozdzielczość komory drutowej o odległości pomiędzy drutami Δ .

Problem 21.

Detektor GEM ma szczelinę konwersji 2 mm. Wypełnienie gazem wynosi 90% Ar i 10% CH₄. Miony promieniowania kosmicznego spadają prostopadle na ten detektor. Jakie jest prawdopodobieństwo, że mion pozostanie niewykryty, ponieważ nie ma pierwotnej jonizacji?

Problem 22.

Wyprowadzić wyrażenie dla rozdzielczości energetycznej (FWHM i w %) detektora krzemowego dla promieniowania X w temperaturze pokojowej. Ile będzie wynosić rozdzielczość energetyczna dla energii Xów 50 keV?

Problem 23.

Policzyć liczbę elektronów wyprodukowanych w krzemowym detektorze o grubości 500 μm przez MIP.

Problem 24.

Statystycznie, odchylenie średnie podczas przejścia przez cienki materiał detektora powinno być bliskie zeru. Wg teorii Moliere'a rozkład kąta odchylenia powinien być w przybliżeniu normalny o szerokości, którą możemy opisać jak poniżej:

$$\theta_{RMS} = \sqrt{\langle\theta^2\rangle} = \frac{13.6 [MeV]}{\beta c p} z \sqrt{\frac{x}{X_0} \left(1 + 0.038 \cdot \ln \left(\frac{x}{X_0} \right) \right)}$$

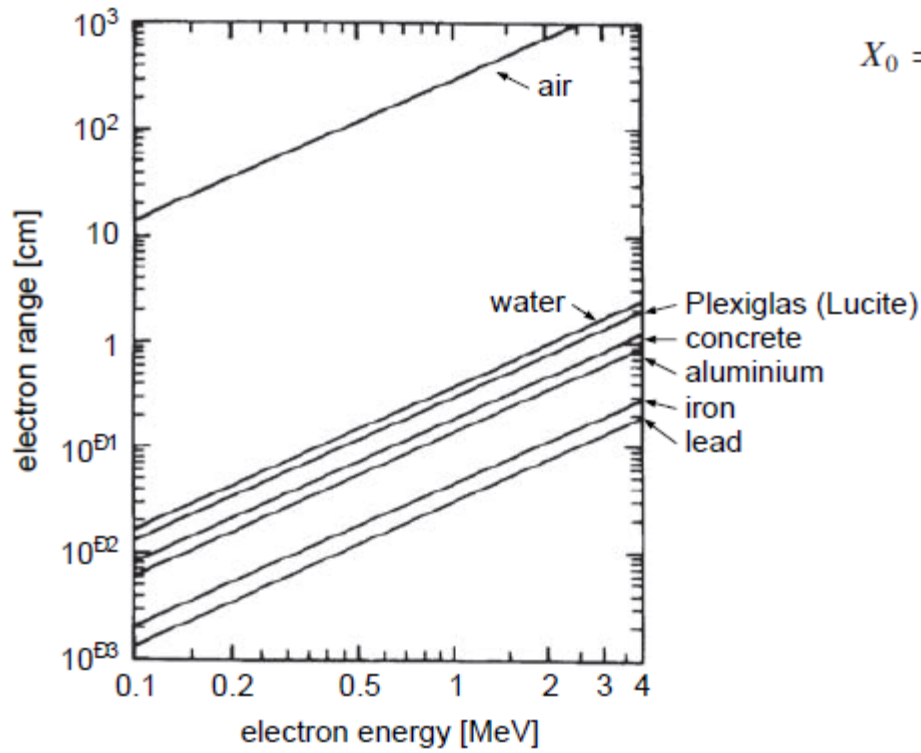
gdzie: p – jest pędem cząstki rozpraszanej, βc – oznacza jej prędkość oraz z – to jej ładunek. Grubość detektora mierzymy w jednostkach długości radiacyjnej X_0 .

Problem 25.

Proszę wyznaczyć szerokość rozkładu kąta rozproszenia dla protonów o pędzie: 50 MeV oraz energii kinetycznej 200 MeV, które przechodzą przez: 0.1 g/cm^2 Al oraz 2 mm Cu.

Problem 26.

Jednym z najważniejszych zadań wielkich detektorów jest pomiar energii cząstek neutralnych. Wyznacz średnią liczbę cząstek w kaskadzie elektromagnetycznej, zainicjowanej przez foton pochodzący z rozpadu bozonu Higgs'a. Przyjmijmy, że energia fotonu wynosi: $E_\gamma = 50 \text{ GeV}$. Załóżmy, że kaskada rozwija się w bloku żelaznym a pomiaru dokonujemy na głębokościach odpowiednio: 10, 13 i 20 cm.

$$X_0 = L_{rad} \simeq \frac{716.4 [\text{g cm}^{-2}] A}{Z(Z + 1) \ln(287/\sqrt{Z})}$$

